

DELO

GLASILO KOMUNISTIČNE PARTIJE STO

Novljena izdaja leto IV. št. 203

Trst, 30. septembra 1952

Cena 5 lir

STALIŠČE KPI O TRSTU intervjuju tov. Togliattija listu "Humanité"

Tovariš Palmiro Togliatti je podal listu "Humanité" naslednji intervju:

VPRAŠANJE: *Želeli bi s točnostjo poznati, kakšno je stališče italijanskih komunistov o tržaškem vprašanju.*

ODGOVOR: Stališče italijanskih komunistov o tržaškem vprašanju je zelo preprosto in jasno. Zahtevamo uveljavitev mirovne pobude z Italijo, ki so jo odobrile italijanska in jugoslovanska vlada ter vse ostale zainteresirane vlade.

VPRAŠANJE: *Kakšno korist predstavlja vašem mnenju ta rešitev?*

ODGOVOR: Predvsem bi se celotno Tržaško ozemlje združilo in bi izginila absurdna in ilegalna razdelitev v cono A in cono B, ki sta pod upravo in zasedbo Anglo-amerikanov, druga pa Tita. Prebivalstvo te pokrajine bi končno imelo možnost, ki je danes nima, in ne samo vlada. To bi bilo velike važnosti tudi za sedanost kakor tudi za bodočnost. Trst bi s svojim ozemljem prenehal biti vojaško oporišče ameriških imperialistov v Jugoslaviji. To dejstvo bi pripomoglo k mirjenju mednarodnega in vojaškega položaja v vsej Evropi.

VPRAŠANJE: *Ali so italijanski komunisti prej imeli to stališče?*

ODGOVOR: V preteklosti, predno je kon-

čala vojna in po zaključku vojne, smo poskušali, da bi našli linijo sporazuma z voditelji Komunistične partije Jugoslavije. Toda ni nam uspelo, ker so slednji zahtevali, naj bi mi sprejeli njihove zahteve, ki so bile proti nacionalnim pravicam italijanskega prebivalstva in Italije. Naše stališče je bilo, da je italijanski narod s svojo široko in požrtvovalno udeležbo v osvobodilni vojni opral madež fašističnih zločinov in da je treba spoštovati njegove nacionalne pravice. Zaradi tega našega stališča so nas jugoslovanski voditelji ostro napadali in obrekovali.

VPRAŠANJE: *Torej ni bilo nikdar sporazuma med temi voditelji in italijanskimi komunisti?*

ODGOVOR: Bil je stik med Titom in Togliattijem 1946, o katerem je morda umestno dati danes nekaj naknadnih informacij. Ta stik je bil v bistvu posledica akcije, ki jo je vršil v Parizu avgusta 1946 sam Togliatti, ki je skušal prepričati Jugoslovane o umestnosti, da priznajo italijanske nacionalne pravice in da bi prišli komunisti obeh dežel do skupnega stališča. Kmalu nato je eden izmed vidnih voditeljev jugoslovanske diplomacije sporočil nekemu predstavniku naše Partije, da je stvar mogoča. Jugoslovanski voditelji so bili na podlagi tega sporočila pripravljeni

priznati italijansko suverenost nad Svobodnim tržaškim ozemljem pod edinim pogojem, da bi ozemlje dobilo avtonomni režim, enak režimu v drugih italijanskih pokrajinah.

VPRAŠANJE: *To pa ni bil izid razgovorov med Titom in Togliattijem.*

ODGOVOR: Res je. Tito je takrat priznal italijanstvo Trsta, kar je bil korak naprej. Toda predložen je bil pogoj za odstopitev Gorice. Ta pogoj je popolnoma spremenil stvari ter ponovno izključil možnost sporazuma, čeprav je bil predložen na način, ki ni izključeval nadaljnjih pogajanj. Do teh pa ni prišlo zaradi odpora, ki so ga sprožili v Italiji demokristjani, kateri so imeli interes, da ne pride do nobenih pogajanj. Zdi se mi jasno, da je prišlo v dobi med prvim predlogom, ki so ga postavili Jugoslovani, in srečanjem s Titom v Beogradu, do učinkovite intervencije tistih agentov angleškega in ame-

riškega imperializma, katerih vpliv v jugoslovanskem vodstvu se je pozneje pokazal tako jasen in odločilen.

VPRAŠANJE: *Kako se bo pa sedaj rešilo vprašanje?*

ODGOVOR: Ameriški in angleški imperialisti dajejo obljube obema strankama. Dozdeva pa se mi, da imajo interes, da se vprašanje dejansko ne reši. Hočejo, da Trst obvisi med Italijo in Jugoslavijo na tak način, da jim dopušča izsiljevanje obeh vladnih dežel zato, da si ju s tem držijo obe nestrinjeni. Situacija bo torej še nadalje ostala nevarna in svetovno javno mnenje, ki ljubi mir, bi moralo zahtevati skupno znanostavno in preprosto izvedbo mirovne pogodbe. To bi bilo danes najhitrejše in najučinkovitejše sredstvo za to, da pride v teleni do pomiritve, to je do koraka napredka k miru.

Vsi tovariši

*naj berejo, preučijo, razširijo
in upoznajo druge ljudi
z vsebino tega razgovora*